

Beregning av lokaløkonomiske virkninger av gondolprosjekt på Sulafjellet

Innledning

Sula er en øykommune som ligger på Sunnmøre i Møre og Romsdal, sør for Ålesund. Flakk Gruppen AS har i en årrekke investert i reiselivet i Sula, og eier blant annet Devoldfabrikken, et outletsenter som ligger ved kaia i Langevåg. Flakk Gruppen AS ser nå behov for tiltak for å videreutvikle destinasjonen og sikre videre vekst i Sula, og har tatt initiativ til å bygge en gondol som skal gå fra Devoldfabrikken til Rundehornet på Sulafjellet. Det er også planer om å bygge en restaurant på toppen og tilby en rekke aktiviteter på fjellet.

Flakk Gruppen AS har bedt Menon beregne potensialet for verdiskaping og sysselsetting som følge av egne investeringer i reiselivet og detaljhandel i Sula kommune, og forventede ringvirkninger for næringslivet i Sula og Ålesund-regionen. Vi har gjennomført beregninger av prosjektene Flakk Gruppen AS ønsker å realisere, basert på Flakk gruppens egne anslag for fremtidig omsetningsvekst. I tillegg til verdiskaping og sysselsetting knyttet til de nye prosjektene, beregner vi også øvrig verdiskaping og sysselsetting på lokalt og regionalt nivå, både innen reiselivet og andre næringer.

Rapporten har som formål å gi et overordnet bilde av hvordan en vellykket reiselivssatsing vil påvirke næringslivet i Sula og Ålesund. Alle anslag er beheftet med usikkerhet.

Menon kartlegger lokale næringsvirkninger for Flakk Gruppen

Flakk Gruppen har bedt Menon om en beregning av verdiskaping og sysselsetting i reiselivet gitt Flakk Gruppens egne investeringsplaner og anslag for fremtidig omsetning og turisttilstrømming.

Menon har gjennomført flere analyser av gondolprosjekter i Norge, deriblant en analyse av Raumabanen i 2017 og en reiselivssatsing i Bjørli 2020 som også inkluderte en gondol. Gondoler er kommersielle opplevelsesprodukter som tilgjengeliggjør naturopplevelser for mange ulike typer betalingsvillige turistsegmenter. Samtidig medfører gondolprosjekter naturinngrep som påvirker landskap og dyre- og planteliv. Gondolprosjekter skaper altså næringsverdier, og påvirker naturopplevelser. Menons arbeid i dette prosjektet er en kartlegging av næringsverdier knyttet til investeringer på Sulafjellet.

Dette er altså en partiell analyse hvor vi beregner verdiskaping og sysselsetting av investeringene og påfølgende turisme til Sulafjellet, og er ikke ment å være en fullstendig samfunnsøkonomisk analyse, hvor alle typer virkninger i og utenfor markeder hensyntas. I motsetning til nytte-kostnadsanalyser antar vi heller ikke ressursfortrengning, altså at arbeidskraften og kapitalen knyttet til kartlagt verdiskaping er flyttet fra andre deler av Norge og norsk økonomi.

Alle beregningene i denne rapporten er basert på hovedantagelser gitt fra oppdragsgiver. Vi bistår med å beregne hva antagelsene har å si i form av næringsvirkninger uten fortrenging av produksjon andre steder.

Vi har mottatt investeringsplaner og forventet tilstrømming av turister fra Flakk Gruppen. Vi har også fått en fordeling av antatte norske og utenlandske turister, antatt andel lokalbefolkning, og aktivitetsbasert og ikke-aktivitetsbaserte segmenter. Menon har hentet gjennomsnittlige forbrukstall fra Innovasjon Norges Turistundersøkelser for å beregne omsetning på ulike varer og tjenester, og laget antagelser for forventet oppholdstid i regionen som følge av gondolinvesteringene. Vi har beregnet verdiskaping og sysselsetting ut fra forholdet mellom omsetning, verdiskaping og sysselsetting innen bygg og anlegg, varehandel, kunnskapstjenester, overnatting, servering, opplevelser, transport og formidling i Sula og Ålesund, hentet fra Menons regnskapsdatabase. Menons regnskapsdatabase består av samtlige rapporteringspliktige bedrifter til Brønnøysund, hvor enkelpersonsforetak ikke er inkludert. Se vedlegg for et detaljert beskrivelse av metode og antagelser.

Vi beregner næringsvirkningene i tre typer ringvirkninger; ringvirkninger av investeringer, direkte ringvirkninger i turistanleggene og indirekte ringvirkninger i andre bedrifter i Sula og Ålesund.

Rapporten inneholder følgende deler:

Del 1: Sula og Ålesund som reiselivsdestinasjon

Del 2: Ringvirkninger av investeringer i Sula og Ålesund

Del 3: Historisk utvikling i reiselivet i Sula og Ålesund

Del 1

Sula og Ålesund som reiselivsdestinasjon

Om reiselivsnæringen i Ålesund og Sula

Sula og Ålesund ligger langs Møre og Romsdal-kysten som er omgitt av øyer, fjord og fjell. I områdene rundt finner man verdenskjente steder som Geirangerfjorden og Trollstigen, og dette gjør Ålesund by til en naturlig innfallsport for turister som ankommer med fly og cruiseskip. Det er enkelt å reise til Ålesund med direktefly fra storbyer som Oslo, Bergen, Trondheim, samt Amsterdam og Gdansk.

Ålesund er kjent for sin vakre Jugendstilarkitektur, og man har gode muligheter til å oppleve den vakre naturen, både til fots og til havs. En rekke lokale aktivitetsaktører tilbyr kommersielle opplevelser. I øykommunen Sula kan man oppleve både vakker natur, kultur og fiske. Kommunesenteret Langevåg ligger 30 km fra Ålesund sentrum. Hit kan man reise med buss, bil eller privat båt. Sulafjellet består av flere topper man kan gå til, blant annet Vardane som er det høyeste punktet i Sula med sine 776 meter over havet. I Sula kan man også besøke Devold museum på Devoldfabrikken.

Foto: Terje Rakke / Nordic Life AS / Fjord Norway / Destinasjon Ålesund & Sunnmøre

Bransjene i reiselivsnæringen

Det er fem bransjer som utgjør det vi vanligvis definerer som reiselivsnæringen; overnatting, servering, opplevelser, transport og formidling. Reiselivsnæringen kan også deles inn i innholds- og tilgjengelighetsbransjer. Innholdsbransjene handler om å skape et godt reiselivsprodukt lokalt, mens tilgjengelighetsbransjene legger til rette for å frakte turistene dit de skal, og organisere tilbud.

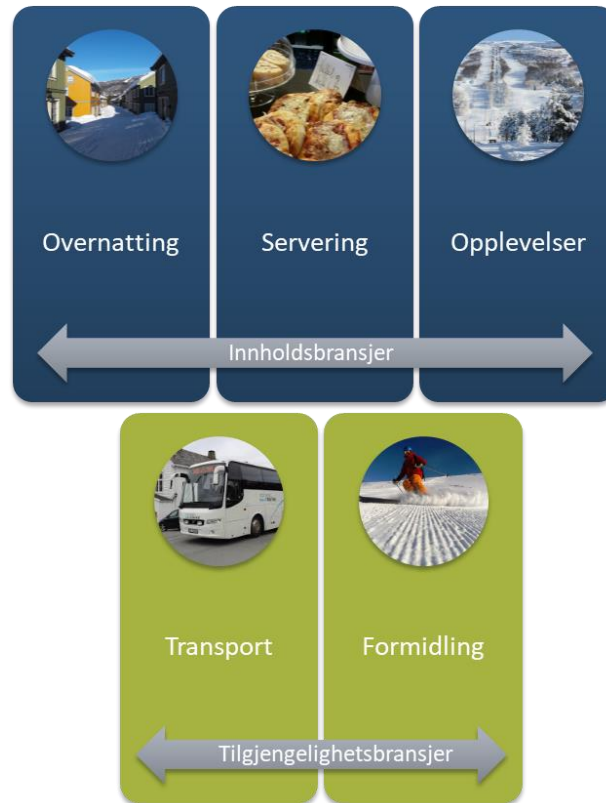
Servering – omfatter typisk restauranter, kafeer, gatekjøkken og drift av barer og puber.

Overnatting – består av hoteller, pensjonater, moteller, campingplasser, vandrerrhjem, ferieleiligheter, turisthytter og annen overnatting.

Opplevelser – inneholder alle aktiviteter som man kan tenke seg en turist kan benytte når denne er på reise. Dette er opplevelsesaktiviteter, fornøydels- og temparker, alle typer museer og historiske bygninger og severdigheter, botaniske og zoologiske hager, taubaner og skiheiser.

Transport – omfatter bedrifter som frakter passasjerer med jernbane, kyst- og lufttrafikk med passasjerer, innenlandske kystruter med passasjerer og turbiltransport.

Formidling – består av aktører som reisebyråer, turistkontorer, reisearrangørvirksomhet, guider og reiseledere.

Eksempler på større bedrifter i Sula og Ålesund per bransje i reiselivsnæringen

- Hotell drift Ålesund AS
- Hotel Ålesund AS
- Hotel Brosundet AS
- Scandic Hotels AS
- Sunde Fjord Hotel AS (Sula)

Overnatting

- Villa Vest
Familiarestauranter AS
- Ålesund Fahano AS
- Seagrasp AS
- Fergekaia AS (Sula)
- Kilden brygge AS (Sula)

Servering

- Atlanterhavsparken
- Odeon Kino AS
- 62 Nord AS
- Stiftinga
Trykkerimuseet K
Øvregårds Trykkeri
(Sula)

Opplevelser

- VY Buss AS
- Torghatten Nord AS
- Fjord Mobility AS
- Turbilane AS (Sula)

Transport

- Plussreiser AS
- Ticket Feriereiser AS

Formidling

Del 2

Ringvirkninger av investeringer i Sula og Ålesund

Sulafjellet som helårsdestinasjon for både tilreisende og lokalbefolkning

Flakk Gruppen har ambisjoner om å bygge en gondol som går fra Devoldfabrikken i Langevåg til Rundehornet som ligger 727 moh.

Fra Rundehornet vil besøkende få tilgang til fjellandskapet og kunne oppleve panoramautsikten over Ålesund, Atlanterhavet, Sunnmørsalpene, øyer og fjorder.

Målet med gondolen er å tilgjengeliggjøre Sulafjellet for hele lokal- og regionalbefolkningen og alle typer turister, og bidra til at Sula og Ålesund-regionen blir en helårsdestinasjon. Sulafjellet strekker seg som et avlangt platå, noe som gir et godt utgangspunkt for å utvikle og drifte ulike aktiviteter. Det er planlagt aktiviteter som vil passe for alle sesonger og som er attraktive både for lokalbefolkning og tilreisende.

Flakk Gruppens ønske er at gondolen og aktivitetene på Sulafjellet sammen skal være et bærekraftig reiselivsprodukt som tar hensyn til naturen og lokalbefolkningen på best mulig måte, samtidig som det skaper verdi for lokalsamfunnet og regionen.

Investeringene og turismen vil ha en positiv betydning for lokal og regional verdiskaping, men omfanget vil være avhengig av hvilke leverandører som benyttes i anleggsarbeidet og hvor og hvordan turistene bor og forbruker.

Utsikt fra Sukkertoppen (314 moh.) over kystlinjen ved Ålesund

Flakk Gruppen planlegger følgende nye prosjekter frem til 2026:

Bygge gondol fra Devoldfabrikken i Langevåg til Rundehornet (727 moh.)

Gondol

Utvikle en rekke nye aktiviteter på Sulafjellet tilknyttet gondolen:

- Alpintraséer
- Langrennsløyper
- Sykkeltier
- Ziplines
- Turstier

Aktiviteter

På bunnstasjonen skal det tilbys utleie av sykler og ski og være salg av suvenirer

Utleie

På toppstasjonen skal det bygges restaurant

Restaurant

Rapporten beregner tre typer ringvirkninger i Sula og Ålesund

Del 2 av rapporten undersøker økonomiske ringvirkninger av investeringene til Flakk Gruppen. Vi vil presentere tre typer ringvirkninger:

1. Investeringene

Først vil vi se på konsekvensene av investeringene i seg selv på verdiskaping og sysselsetting lokalt, regionalt og nasjonalt.

2. Direkte ringvirkninger

Deretter ser vi nærmere på de direkte ringvirkningseffektene knyttet til den konkrete aktiviteten som oppstår som følge av investeringene, det vil si driften av gondolen, restauranten og de tilhørende aktivitetene.

3. Indirekte ringvirkninger

Til slutt vil vi analysere de indirekte ringvirkningene av investeringene. Ved utbyggingen av de nye prosjektene er det forventet at området tiltrekker seg flere turister og at disse tilbringer noe tid i regionen. Dette vil igjen føre til ytterligere økonomiske gevinster for regionen ved at de besøkende har forbruk hos andre virksomheter og bransjer som ikke er direkte tilknyttet gondolen, både i reiselivsnæringen og øvrige næringer.

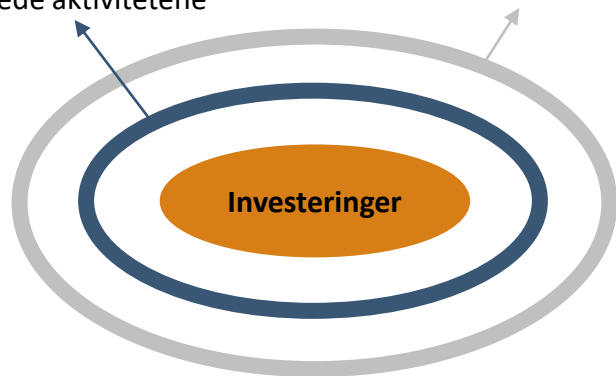
I beregningene har vi lagt til grunn en antakelse om at verdiskapingen vil utvikle seg i takt med omsetningen, det vil si at verdiskaping og omsetningskrone per bransje holder seg likt i perioden. Beregningen av sysselsetting bygger på samme antakelse, men det er i tillegg antatt en årlig produktivtetsvekst på 1,5 prosent.

Direkte ringvirkninger:

økonomisk verdi av gondolen, restauranten og tilknyttede aktivitetene

Indirekte ringvirkninger:

økonomisk verdi for andre virksomheter og bransjer

Investeringsfasen: Samlet skal det investeres 600 millioner kroner i perioden 2021-2025

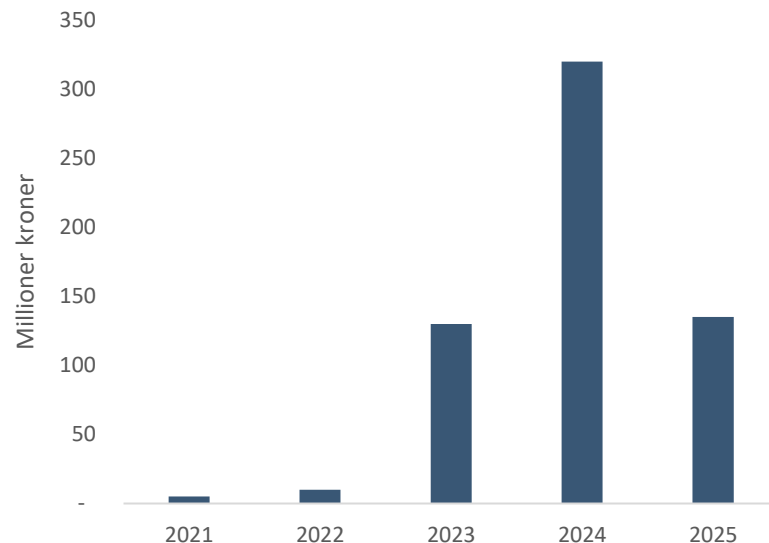
Flakk Gruppen har planer om å realisere flere nye prosjekter i Sula de neste årene. Det skal bygges gondol, noe som innebærer installeringen av selve gondolen, men også et betydelig bygg- og anleggsarbeid for å tilrettelegge for traséen og annen infrastruktur. I tillegg skal det bygges et bygg på toppen av gondolen som skal være utviklingspunkt og restaurant, og det skal tilrettelegges for de tilknyttede aktivitetene.

For å kunne realisere de nye prosjektene kreves det store investeringer i Sula. Samlet skal det investeres nærmere 600 millioner kroner i kommunen gjennom perioden 2021-2025. Figuren til høyre viser investeringsprofilen i denne perioden. I 2021 og 2022 er det lagt opp til planlegging- og utviklingsarbeid, mens selve byggingen kommer i gang i 2023. Utbyggingen vil fortsette frem til 2025, men der over halvparten av investeringene vil finne sted i 2024.

Ambisjonen er at alle prosjektene skal være ferdigutviklet i 2025 og at 2026 blir det første året med full drift.

Investeringene og den tilhørende verdiskapingen vil ha en positiv betydning for lokal og regional verdiskaping, men omfanget vil være avhengig av hvilke leverandører som benyttes og deres geografiske tilhørighet.

Flakk Gruppens investeringsprofil i Sula fra 2021 til 2025. Faste 2021-kroner (millioner kroner). Kilde: Menon Economics og Flakk Gruppen AS

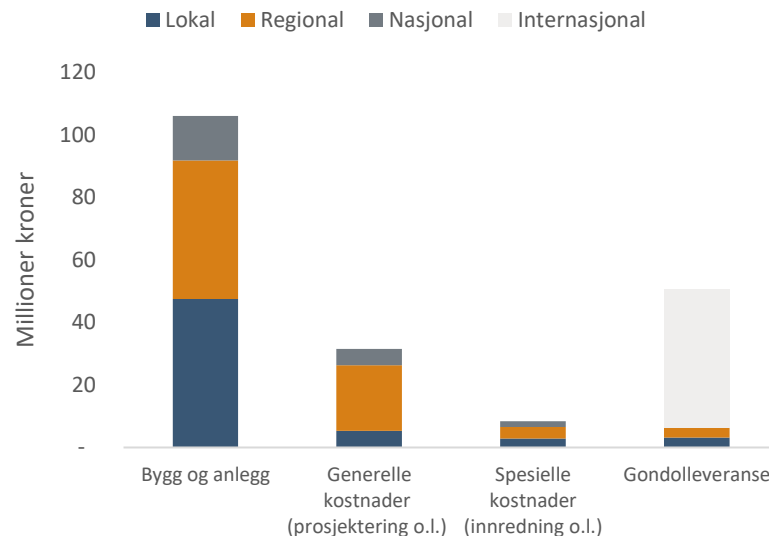

Investeringsfasen: Vi beregner at investeringen kan bidra til 130 millioner kroner i verdiskaping i regionen

Lokale og regionale aktørers bidrag i utbyggingen vil bidra til verdiskaping i regionen. Motsatt, hvis nasjonale eller internasjonale aktører benyttes, vil ikke investeringene gagne lokalt og regionalt næringsliv i særlig grad. Verdiskaping er omsetningen som går til å avlønne arbeidskraft og eiere i form av henholdsvis lønnskostnader og driftsresultat. Over halvparten av de planlagte investeringene til Flakk Gruppen går til diverse bygg- og anleggsarbeid. Her er mulighetene for lokal verdiskaping store ved å benytte lokale leverandører. Utfordringen er at store investeringer skal gjennomføres på kort tid, mens kapasiteten til lokale bedrifter er begrenset. Dermed vil det være behov for regionale og nasjonale leverandører også.

I følge anslag fra Flakk Gruppen vil omtrent 30 prosent av investeringene gå til leverandører fra Sula kommune og 30 prosent til regionale aktører. Som figuren til høyre viser vil i så fall investeringene føre til omtrent 130 millioner kroner i lokal og regional verdiskaping, hvorav nesten 80 prosent tilfaller bygg- og anleggsbransjen. Videre vil investeringene føre til omtrent 20 millioner kroner i verdiskaping nasjonalt. Selve gondolleveransen utgjør omtrent 25 prosent av totale investeringer og må i hovedsak importeres fra utlandet da dette er spesialutstyr. Det tilsvarer omtrent 45 millioner kroner i internasjonal verdiskaping.

Forventet verdiskaping knyttet til Flakk Gruppens samlede investeringer i Sula mellom 2021 og 2025. Faste 2021-kroner (millioner kroner). Kilde: Menon Economics og Flakk Gruppen AS

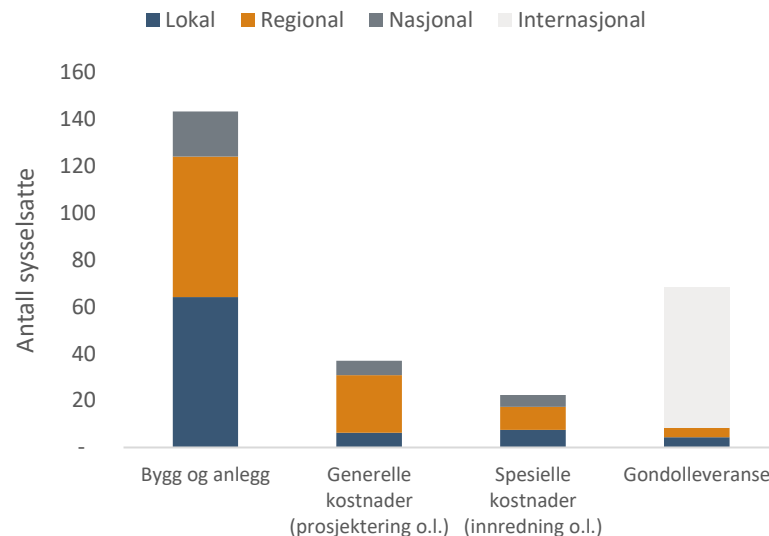
Investeringsfasen: Vi beregner at investeringene kan legge grunnlag for omtrent 180 sysselsatte i regionen

På lik linje med verdiskapingen er det forventet at bygg- og anleggsbransjen vil oppleve den største økingen i sysselsatte som følge av investeringene i investeringsperioden. Ifølge beregningene legger investeringene i bygg- og anleggsbransjen grunnlag for omtrent 65 sysselsatte i Sula og 60 sysselsatte i Ålesund. For investeringene i de generelle kostnadene er antall sysselsatte beregnet til nesten 25 for Ålesund og 5 for Sula. Beregningene tilsier omtrent 5 sysselsatte i Sula og 10 i Ålesund på bakgrunn av spesielle investeringer, mens det for gondolleveransen kun er snakk om noen et fåtall sysselsatte.

Det er videre beregnet at investeringene legger grunnlag for omtrent 30 sysselsatte nasjonalt og 60 arbeidsplasser internasjonalt.

Merk at det i denne analysen er snakk om effekten på antall sysselsatte. Antall sysselsatte skiller seg fra antall årsverk, da årsverk er en betegnelse på det arbeidet en arbeidstaker kan utføre i løpet av et helt år. Antallet sysselsatte derimot inkluderer både heltids-, deltids- og sesongarbeidere. Antallet sysselsatte vil derfor være høyere enn antallet årsverk.

Forventet sysselsetting knyttet til Flakk Gruppens samlede investeringer i Sula mellom 2021 og 2025. Kilde: Menon Economics og Flakk Gruppen AS

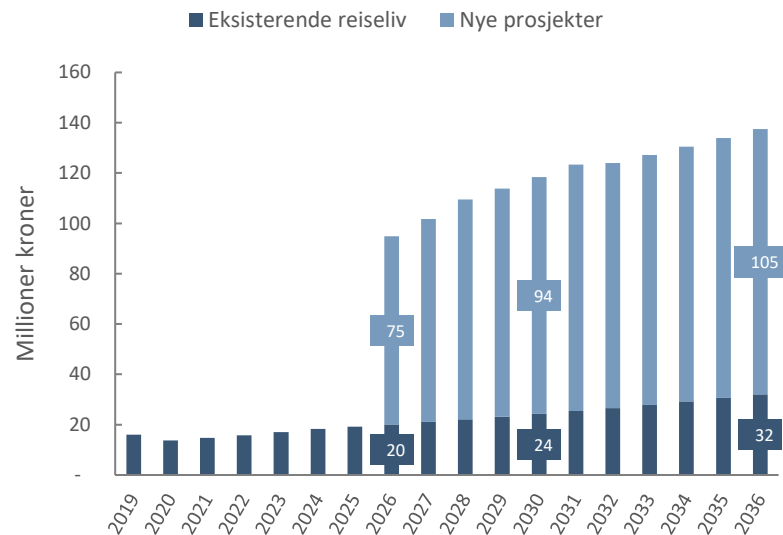
Direkte ringvirkninger: Flakk Gruppen forventer en omsetning på nærmere 120 millioner i 2030

Det er knyttet betydelig usikkerhet til hvordan det eksisterende reiselivet i Sula vil utvikle seg fremover. Tiltak og restriksjoner under pandemien har bidratt til å redusere reiselivsaktiviteten. Basert på Menons prognosemodell for reiselivsnæringen har vi anslått at inntektene til reiselivsaktørene i Sula vil beløpe seg på i underkant av 15 millioner i 2021. Vi antar noe bedring av reiselivsaktiviteten i 2022 og 2023 slik at inntektene forventes å øke med omtrent 1 million hver av årene. Fra 2025 følger veksten stabile vekstbaner. Prognosene er basert på segmentspesifikke og bransjespesifikke antakelser. Vi beregner at omsetningen i 2036 vil vokse til over 30 millioner.

Den estimerte utviklingen i inntekter fra de nye prosjektene er basert delvis på omsetningstall fra gondolen i Loen som er korrigert for forskjeller i forventede besøkstall, samt Flakk Gruppens egne estimater.

Ved å realisere de planlagte prosjektene er det anslått at driften kan gi 75 millioner i meromsetning i 2026 og 105 millioner i meromsetning 2036. Økningen er drevet av den forventede besøksutviklingen med sterkere vekst de første årene etter oppstart, og deretter en stabilisering fra 2028.

Forventet utvikling i inntekter i Sula basert på eksisterende reiseliv og drift av nye prosjekter. 2019-2036, faste 2021-kroner (millioner kroner). Kilde: Menon Economics og Flakk Gruppen AS

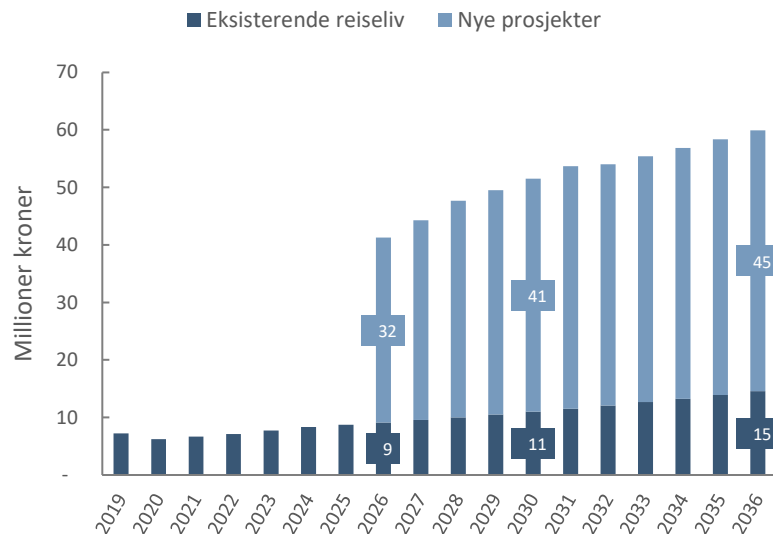
Direkte ringvirkninger: Forventet omsetning tilsier nesten en firedobling av verdiskapingen i 2030

Reiselivsnæringens inntektsvekst trenger ikke nødvendigvis bety tilsvarende verdiskapingsvekst. Økte inntekter kan også gå til underleverandører som eiendomsselskaper og administrative tjenester. I 2026 beregner vi at den eksisterende delen av reiselivet i Sula tilsvarer en verdiskaping i kommunen på nærmere 10 millioner, og beregner at det i 2036 vil vokse til 15 millioner.

De nye prosjektene på Sula vil øke verdiskapingen betydelig. Ved realisering av prosjektene anslår Flakk Gruppen at investeringene kan gi over 30 millioner i verdiskaping i 2026 og over 45 millioner i 2036.

Driften av de nye prosjektene i kombinasjon med det eksisterende reiselivet vil trolig kunne bidra til å øke sysselsettingen betydelig. Vi anslår at eksisterende reiseliv vil vokse fra 37 sysselsatte i 2026 til 40 sysselsatte i 2036. Vi beregner sysselsettingsutviklingen med utgangspunkt i forholdet mellom utviklingen i omsetning og utviklingen i antall ansatte for hver reiselivsbransje i årene 2004 til 2019 hentet fra Menons regnskapsdatabase. Flakk Gruppen anslår at de nye prosjektene vil bidra til en tilførsel av omtrent 30 sysselsatte.

Forventet utvikling i verdiskaping i Sula basert på eksisterende reiseliv og drift av nye prosjekter. 2019-2036, faste 2021-kroner (millioner kroner). Kilde: Menon Economics

Indirekte ringvirkninger: Gondolen kan føre til økt forbruk på Devoldfabrikken og Sunde Fjord hotell

Devoldfabrikken har et bredt handelstilbud og er mest kjent for sine outlet-butikker fra kjente norske sportsmerker, der blant annet Devold, Bergans og Helly Hansen er representert. I tillegg tilbys flere opplevelser; Kraftverket aktivitetspark, Devoldbanen – Norges største modelltogbane og Devold Tekstilmuseum. Det finnes også et eget kunstnerhus med åpne verksted og utsalg av kunstneres produkter. Devoldfabrikken har i tillegg et mer klassisk kommersielt tilbud, med en klesbutikk, garnbutikk, to interiørbutikker, frisør, sjokoladefabrikk, Vinmonopol og to serveringssteder.

Devoldfabrikken selger produkter som forbindes med det autentiske norske, og som kan interessere utenlandske turister som suvenirer, for eksempel ullgensere. Tilreisende, spesielt utenlandske, vil kanskje også ha behov for klær og annet utstyr for å tilbringe dagen i fjellet.

Devoldfabrikken og gondolen komplementerer dermed hverandre og vil sammen danne et sterkt reiselivsprodukt. Gondolens bunnstasjon vil bli en integrert del av Devoldfabrikken og strømmen av de besøkende vil føres gjennom Devoldfabrikken, noe som legger til rette for økt aktivitet.

Sunde Fjord hotell ble stiftet i 2010 og er det eneste hotellet i Sula kommune. Hotellet ligger ved Solevåg fergekai og har utsikt til Storfjorden, Hjørundfjorden og Sunnmørsalpene.

Til venstre: Billedkunstner Inger K. Giskeødegård sitt atelier i Devoldfabrikken. Til høyre: Norrøna outlet. Kilde: Devoldfabrikken

Indirekte ringvirkninger: Gondolen er forventet å skape aktivitet i Devoldfabrikken og Sunde Fjord hotell

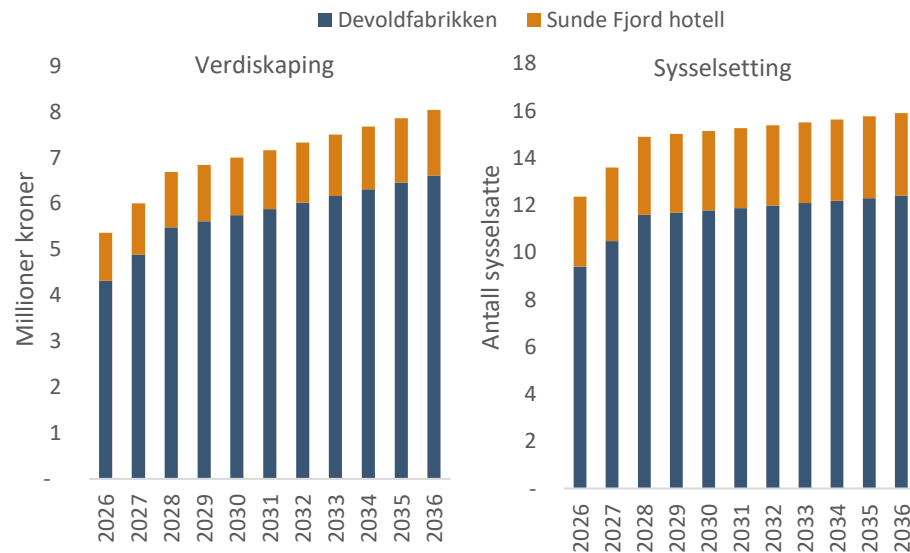
Besøket til gondolen kan føre til at de besøkende tilbringer ekstra tid i regionen, som medfører økt konsum av reiselivstjenester. I og med at reiselivstilbudet i Sula kommune innen servering og opplevelser er nokså begrenset, antar vi at alt dette forbruket vil finne sted i Ålesund.

Figuren til høyre viser den beregnede verdiskapingen og sysselsettingen for Devoldfabrikken og Sunde Fjord hotell som følge av de nye prosjektene. Verdiskapingen knyttet til gondolen vokser i takt med de forventede besøkstallene og går ifølge beregningene fra omtrent 5 millioner i 2026 til 8 millioner i 2036. I hele perioden tilfaller omtrent 80 prosent av denne verdiskapingen Devoldfabrikken.

Ifølge beregningene vil gondolen årlig legge grunnlaget for omtrent 3-4 sysselsatte hos Sunde Fjord Hotel i året. Hos Devoldfabrikken er det forventet at gondolen vil bidra til omtrent 10 sysselsatte i 2026, som vil vokse med et fåtall sysselsatte i 2036.

For mer informasjon om metoden og bakgrunnen for antakelsene, se side 32.

Beregnete ringvirkninger i Sula 2024-2034 som følge av gondolen. Til venstre: verdiskaping i faste 2021-kroner (millioner kroner). Til høyre: sysselsetting. Kilde: Menon Economics

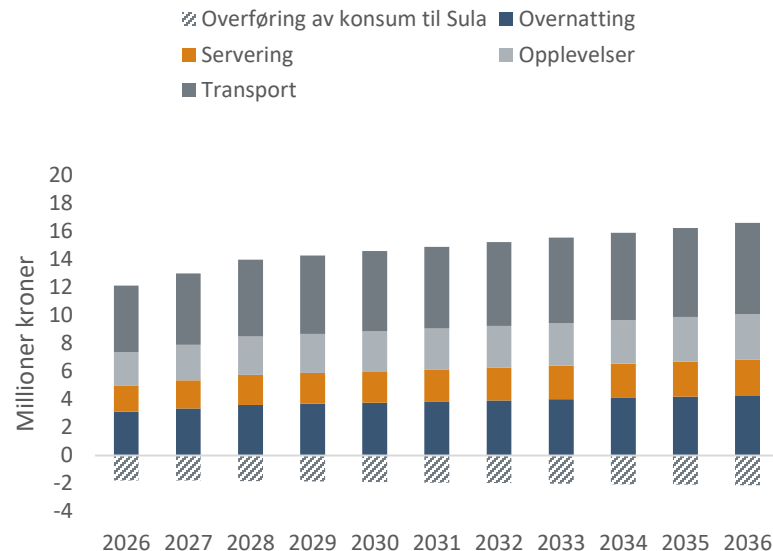
Indirekte ringvirkninger: Vi beregner en verdiskaping på 13 millioner i Ålesund i 2030

Mens to sentrale bedrifter først og fremst blir berørt av ringvirkningene til gondolen i Sula, vil trolig reiselivsbransjen i Ålesund som helhet oppleve noe økt aktivitet som følge av den økte strømmen av besøkende til området. Det er fordi de besøkende mest sannsynlig vil bruke mer tid i området, både ved at besøkende blir lenger som følge av besøket til gondolen eller at gondolen er utløsende for å komme til området i utgangpunktet.

Økt tid i Ålesund-regionen medfører økt forbruk i reiselivsnæringen. For noen besøkende innebærer det en ekstra overnatting, mens andre kun blir igjen et par timer. Hvor lenge de blir igjen har konsekvenser for forbruket og dette har blitt tatt høyde for i analysen. En liten andel av forbruket som tilfaller Sula som følge av gondolen vil sannsynligvis være forflytting av turistforbruk som ellers ville funnet sted i Ålesund. Dette blir dermed negative ringvirkninger for Ålesund. For mer informasjon om metoden og bakgrunnen for antakelsene, se side 33-36.

Den totale beregnede verdiskapingen er beregnet å gå fra omtrent 10 millioner i 2026 til 14 millioner i 2036. Det er først og fremst transportbransjen som opplever den største forventede økningen i verdiskaping – tilsvarende 40 prosent av total økning. Overnatting og opplevelser får en like stor del av kaken, med omtrent 20 prosent hver, etterfulgt av servering med 15 prosent.

Forventede ringvirkninger av nye prosjekter i Ålesund 2024-2034. Verdiskaping i faste 2021-kroner (millioner kroner). Kilde: Menon Economics

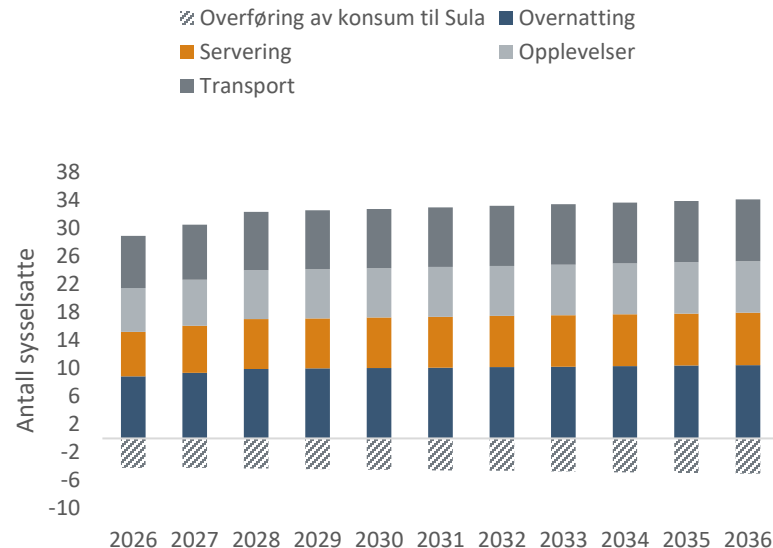
Indirekte ringvirkninger: Vi beregner at gondolen kan legge grunnlag for nesten 30 sysselsatte i Ålesund i 2030

Når det gjelder sysselsetting, viser beregningene at antallet vil være på 25 i 2026 og vil øke med omtrent 5 sysselsatte over en 10 årsperiode. Den største veksten er forventet å skje de første årene etter åpningen av gondolen, og vil deretter stabilisere seg på en relativt svak vekst. Ålesund vil dermed ifølge beregningene få omtrent dobbelt så mange sysselsatte enn Sula i 2030 som følge av gondolen.

Økningen fordeler seg jevnere på tvers av reiselivsbransjene enn verdiskapingen. Servering, opplevelser og transport får alle litt over 20 prosent av den forventede sysselsettingsveksten som følge av gondolen, mens overnattingsbransjen får 30 prosent.

I beregningene av ringvirkningene i reiselivsbransjene har vi lagt til grunn en årlig produktivitetsvekst på 1,5 prosent som følge av at de ansatte blir mer produktive.

Forventede ringvirkninger av nye prosjekter i Ålesund 2024-2034. Sysselsetting.
Kilde: Menon Economics

Oppsummering av lokaløkonomiske virkninger

Vi har i kapittel 2 beregnet ringvirkningene som følge av realiseringen av gondolprosjektet. Analysen har tatt utgangspunkt i tre lag av ringvirkninger; konsekvensene av investeringene i seg selv, de direkte effektene av driften av prosjektene og de indirekte effektene av at det kommer flere besøkende til Sula og Ålesund som blir lenger i regionen. Beregninger av verdiskaping og sysselsetting for Sula og Ålesund er presentert i figuren til høyre.

Til sammen legger investeringene grunnlag for omtrent 130 millioner kroner i verdiskaping i Sula og Ålesund i investeringsperioden, hvorav 60 millioner tilfaller Sula. Investeringene legger også grunnlag for til sammen 180 sysselsatte i regionen i hele perioden. Det betyr et gjennomsnitt på 16 sysselsatte årlig i Sula og 20 sysselsatte i Ålesund.

Når det gjelder den direkte aktiviteten som oppstår som følge av investeringene, er alle ringvirkningene forventet å skje i Sula og tilsvarer 40 millioner kroner i verdiskaping og 30 sysselsatte i 2030.

Til slutt har vi undersøkt de indirekte effektene av ringvirkningene som ifølge analysen vil føre til 45 sysselsatte og 20 millioner kroner i verdiskaping.

For Sula kommune er ringvirkningene til sammen beregnet å komme på omtrent 45 sysselsatte og 47 millioner kroner i verdiskaping i 2030.

Samlede beregnede økonomiske konsekvenser av realiseringen av gondolprosjektet: investeringer i byggeperioden og ringvirkninger av driften i 2030

Investeringsperioden (2021-2025)	Sula kommune	Ålesund-regionen	Samlet
Total sysselsetting i hele investeringsperioden	80 sysselsatte	100 sysselsatte	180 sysselsatte
Årlig gjennomsnittlig sysselsetting	16 sysselsatte	20 sysselsatte	36 sysselsatte
Total verdiskaping i hele investeringsperioden	MNOK 60	MNOK 70	MNOK 130
Årlig gjennomsnittlig verdiskaping	MNOK 12	MNOK 14	MNOK 26
Ringvirkninger av drift (2030)	Sula kommune	Ålesund-regionen	Samlet
Sysselsetting årlig direkte effekt	30 sysselsatte	-	30 sysselsatte
Sysselsetting årlig indirekte effekt	15 sysselsatte	30 sysselsatte	45 sysselsatte
Totalt årlig sysselsetting	45 sysselsatte	30 sysselsatte	75 sysselsatte
Verdiskaping årlig direkte effekt	MNOK 40	-	MNOK 40
Verdiskaping årlig indirekte effekt	MNOK 7	MNOK 13	MNOK 20
Totalt årlig verdiskaping	MNOK 47	MNOK 13	MNOK 60

Del 3

Historisk utvikling i reiselivet i Sula og Ålesund

Reiselivsnæringen i Ålesund: 50 prosent inntektsvekst de siste 10 år

I del 2 av rapporten kartlegger vi status og utvikling i reiselivsnæringen, som baserer seg på Menons regnskapsdatabase, bestående av alle norske rapporteringspliktige bedrifters regnskap.

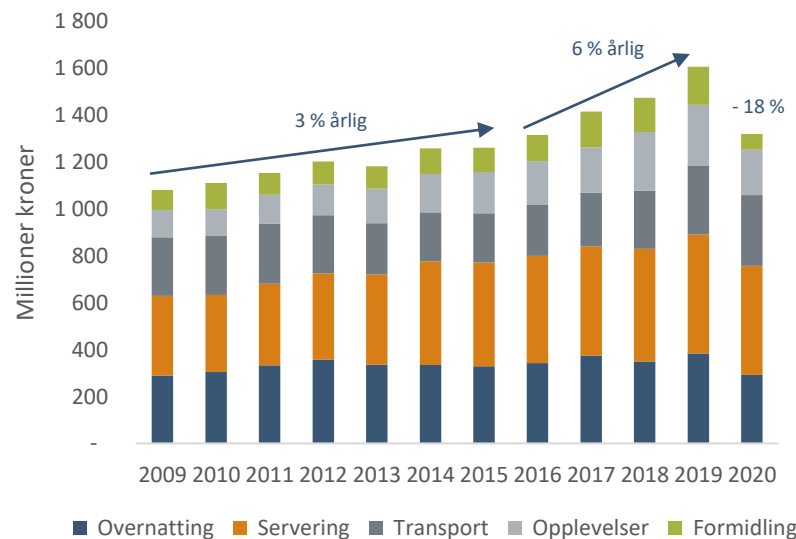
Reiselivsnæringen har hatt en positiv utvikling med en gjennomsnittlig årlig vekst på 4 prosent fra 2009 til 2019. Som det fremkommer av figuren var det et takskifte i 2016. I perioden 2009 til 2015 var veksten i Ålesund under 3 prosent, noe som er lavt sammenlignet med veksten på Vestlandet og landsgjennomsnittet på rundt 5 prosent. I perioden 2016 til 2019 var veksten på landsgjennomsnittet. Transportbransjen hadde en vekst på 8 prosent i samme periode, med en gjennomsnittlig årlig vekst som var 5 prosent lavere enn landsgjennomsnittet i perioden 2009 til 2015.

Opplevelsesbransjen har hatt en særlig positiv utvikling. I 2018 økte inntektene i opplevelsesbransjen med nesten 30 prosent, noe som i stor grad skyldes etableringen av Odeon kino og Fjordbuda Nordvest.

Reiselivsnæringen i Ålesund klarte seg bedre enn landsgjennomsnittet under pandemien i 2020. Servering var den innholdsbransjen som gjorde det best, mens transport gjorde det best av alle reiselivsbransjene.

Omsetning i reiselivsnæringen i Ålesund kommune (millioner kroner) 2009-2020.

Kilde: Menon Economics

Reiselivsnæringen i Ålesund: Verdiskapingen har hatt en jevnt vekst frem til 2019

Verdiskapingen i reiselivet har økt med nesten 300 millioner i perioden 2009 til 2019, noe som tilsvarer en 50 prosent økning i skapte verdier på 10 år. Verdiskaping er den verdiøkning en vare eller tjeneste får i hvert ledd i verdikjeden. Det defineres som salgsinntekt (omsetning) fratrukket produksjonskostnad eller alternativt summen av lønnskostnader og EBITDA (driftsresultat før renter, skatt, av- og nedskrivninger).

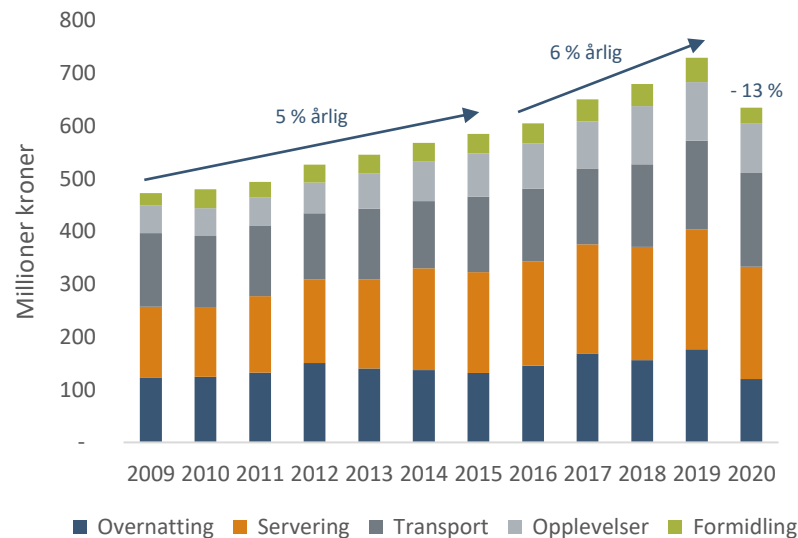
Som vist i figuren har det vært en jevnere vekst i verdiskapingen sammenlignet med omsetning som er på omtrent samme nivå som landsgjennomsnittet. I likhet med omsetning er det serveringsbransjen som har høyest verdiskaping. De største serveringsstedene i Ålesund har vært viktige for denne veksten. Blant de største serveringsstedene i Ålesund finner vi Ålesund Fahano, Skateflua og McDonalds.

Overnattingsbransjen har hatt lavere gjennomsnittlig årlig vekst i perioden fra 2009 til 2019, sammenlignet med reiselivet som helhet. Veksten i overnattingsbransjen kan i tillegg beskrives som noe ujevn.

Kommunesammenslåingen i 2020 bidro til at flere bedrifter ble inkludert i reiselivspopulasjonen til Ålesund. Verdiskapingen i reiselivsnæringen i Ålesund kommune er derfor noe høyere i denne rapporten sammenlignet med Menons publisasjon nr. 130/2019.

Verdiskaping i reiselivsnæringen i Ålesund kommune (millioner kroner) 2009-2020.

Kilde: Menon Economics

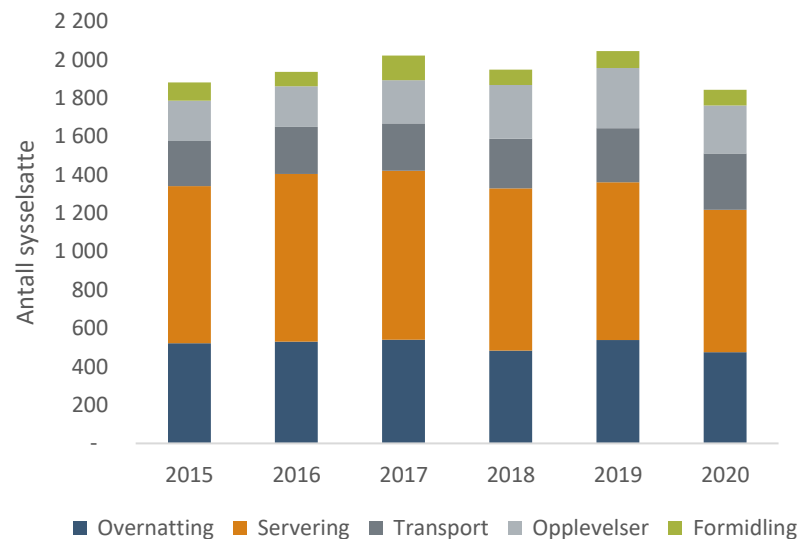
Reiselivsnæringen i Ålesund: Sysselsatte over 2000 heltids- og deltidsansatte i 2019

Antall ansatte har vært omtrent på samme nivå over lengre tid. At omsetning og verdiskaping øker, mens antall ansatte er på samme nivå tilsier at produktiviteten i reiselivsnæringen øker. Reiselivsnæringen sysselsatte over 2000 deltids- og heltids- og sesongansatte i Ålesund i 2019. Det har vært en økning på 160 ansatte fra 2015-2019, men under pandemien i 2020 forsvant 200 arbeidsplasser. Serveringsbransjen sysselsetter flest, mens opplevelsesbransjen har hatt høyest vekst.

Produktivitetsvekst kan følge av ulike utviklingstrekk. Prisveksten innen hotell og servering har vært høyere enn den generelle prisveksten over tid. Prisvekst kan skyldes et knappere tilbud av tjenestene, økt underliggende etterspørsel etter tjenestene, eller kvalitetsforbedringer på tjenestene. Vi tror de to siste faktorene har hatt mest å si for reiselivsnæringens produktivitetsutvikling. I tillegg kan arbeidstakerne jobbe mer effektivt enn tidligere pga. bedre organisering og systemer.

Utviklingen i antall sysselsatte er basert på innrapporterte sysselsettingstall innhentet fra Menons regnskapsdatabase. Sysselsettingstallene er noe høyere her enn i Menons publisasjon nr. 130/2019 der antall sysselsatte ble beregnet basert på lønnskostnader.

Utvikling i antall beregnede sysselsatte i de fem reiselivsbransjene i Ålesund. 2015-2020. Kilde: Menon Economics

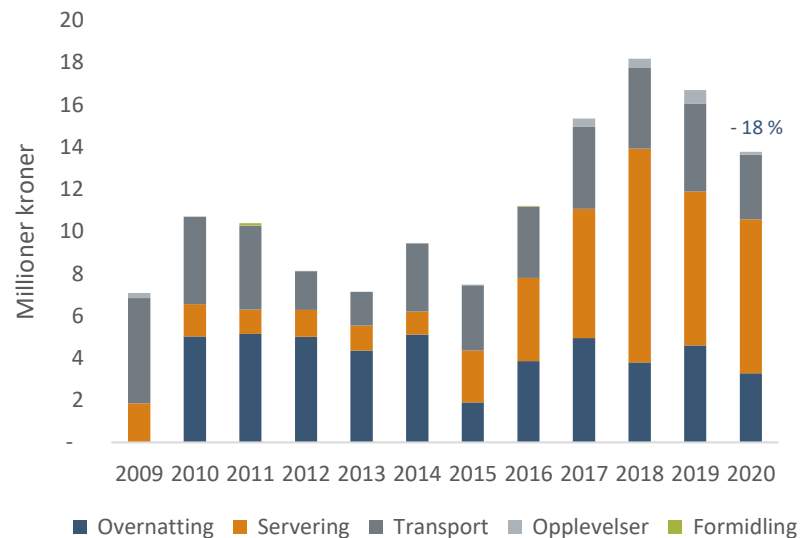

Reiselivsnæringen i Sula: Inntektene har økt med nesten 10 millioner siden 2009 – fra overnatting til servering som største bransje

Reiselivsnæringen i Sula kommune består av et fåtall aktører. De siste ti årene har det vært store endringer i bransjefordelingen av inntektene fra reiselivsnæringen. Overnattingsbransjen i Sula kommune består kun av Sunde Fjord hotell, som ble stiftet i 2010. Fra 2010 til 2014 var overnatting den største reiselivsbransjen når det gjelder omsetning. I serveringsbransjen var Rorbua i Vegsundet eneste aktør i Sula fra 2006 til 2013, med unntak av 2010 etter etableringen av Sula Pizza som ble nedlagt etter et år. Som ellers i rapporten viser vi utviklingen blant bedriftene i Menons regnskapsdatabase, basert på Brønnøysundsregistrene, slik at enkelpersonsforetak ikke inngår her.

Flere nyetableringer av serveringsaktører førte til at serveringsbransjen ble den største reiselivsbransjen fra 2016. Mellom 2014 og 2018 ble Nesje mat (Matmedhjerte AS), Waida, Kilden Brygge og Fergekaia etablert. De førstkommende nyetableringene bidro til mer enn en dobling i inntektene for servering i 2015. Svak utvikling for Kilden Brygge bidro til et inntektsfall for serveringsbransjen på nesten 30 prosent fra 2018 til 2019. Waida ble nedlagt i 2020 og Kilden brygge i 2021. I likhet med Ålesund klarte Sula seg bedre enn landsgjennomsnittet under pandemien i 2020. Her klarte servering seg best av alle bransjene.

Omsetning i reiselivsnæringen i Sula kommune (millioner kroner) 2009-2020. Kilde: Menon Economics

Reiselivsnæringen i Sula: Stor variasjon i verdiskaping fra år til år - overnattingsbransjen med størst verdiskaping frem til 2018

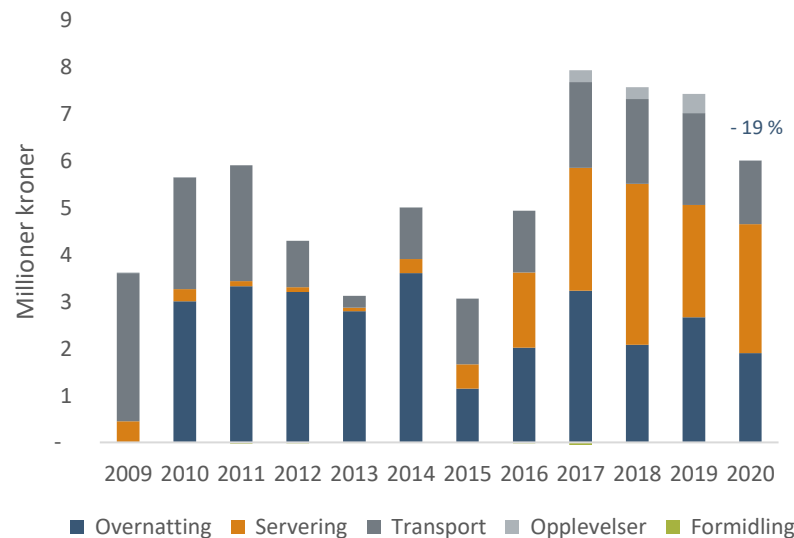
Sammenlignet med omsetningen har verdiskapingen fra reiselivet i Sula vært mer ujevn. Bedriftenes verdiskaping er som nevnt summen av lønnskostnader og EBITDA (driftsresultat før renter, skatt, av- og nedskrivninger). Overnatting er den bransjen som bidro til størst verdiskaping i reiselivet frem til 2018. Det betyr at det var et par år hvor overnattingsbransjen hadde lavere omsetning, men høyere verdiskaping enn serveringsbransjen.

Fra 2009 til 2020 har transportbransjen stort sett stått for mer enn 30 prosent av verdiskapingen i reiselivsnæringen. Siden 2013 er det Turbilane som har bidratt til mesteparten av denne verdiskapingen.

Det er veldig få aktører innen opplevelser i Sula kommune, og bransjen står for en liten andel av både omsetning og verdiskaping. Et av selskapene er Trykkerimuseet K Øvregårds Trykkeri som holder til på outletsenteret Devoldfabrikken. Devoldfabrikken har også andre tilbud som kan anses som opplevelser, noe vi går nærmere inn på i del 3 av rapporten.

Verdiskaping i reiselivsnæringen i Sula kommune (millioner kroner) 2009-2020.

Kilde: Menon Economics

Reiselivsnæringen i Sula: Reiselivsnæringen sysselsatte 35 deltids- og heltidsansatte i 2019

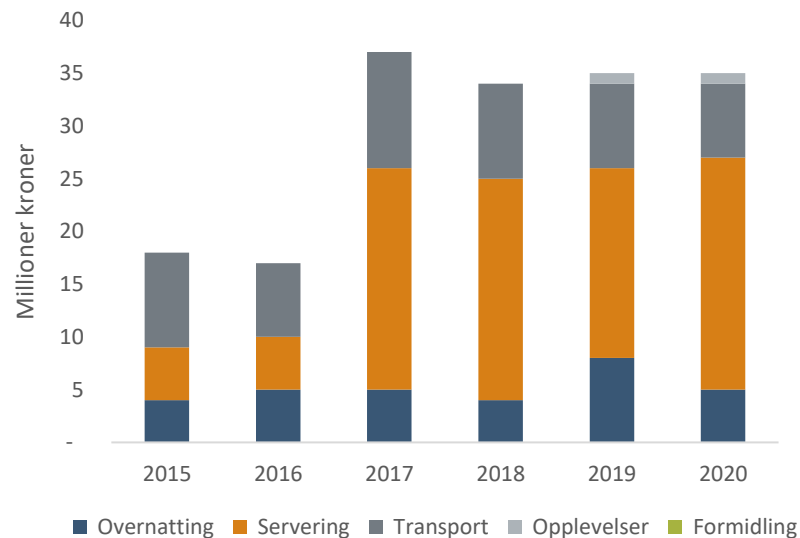
I likhet med utviklingen for verdiskaping totalt sett, har totalt antall sysselsatte økt siden 2015. Den årlige gjennomsnittlig veksten i antall sysselsatte har vært høyere enn verdiskapingsveksten, noe som kan tyde på at produktivitsveksten har blitt redusert i samme periode.

Figuren til høyre viser at reiselivsnæringen sysselsatte over 35 deltids- og heltids- og sesongansatte i Sula i 2019, dette tilsvarer en økning på over 15 ansatte fra 2015.

Under pandemien i 2020 var sysselsettingen uendret, og dette står i kontrast til utviklingen i Ålesund som opplevde en relativt stor nedgang. På samme tid som antall sysselsatte gikk ned i overnattingsbransjen gikk antallet opp i serveringsbransjen.

I 2015 og 2016 var transport den bransjen som sysselsatte flest i reiselivsnæringen. Fra 2017 har serveringsbransjen sysselsatt klart flest, i likhet med Ålesund.

Utvikling i antall beregnede sysselsatte i de fem reiselivsbransjene i Sula. 2015-2020. Kilde: Menon Economics

Vedlegg

Metode for beregning av verdiskaping og sysselsetting – investeringer og direkte effekter

Investeringer

Flakk Gruppen har levert en oversikt over typen investeringer de planlegger å gjennomføre med tilhørende kostnadsestimat. For å konvertere disse omsetningstallene til verdiskaping og sysselsetting, har vi benyttet forholdstall fra 2019 i Menons regnskapsdatabase. Vi har basert forholdstallene på bedrifter i Sula og Ålesund som tilhører relevante næringer. For investeringer i bygg- og anleggsarbeid og kostnader i utvikling/prosjektledelse har vi brukt henholdsvis populasjon for bygg- og anlegg og for kunnskapstjenester. Disse populasjonene er definert av Menon i regnskapsdatabasen. For investeringer knyttet til innredning o.l. har vi basert forholdstallet på bedrifter som har NACE-kode 75, «detaljhandel, unntatt med motorvogner».

Direkte effekter

For de direkte effektene knyttet til driften har vi tatt utgangspunkt i tre kilder for omsetning; gondolen, restaurant og aktivitetene. Vi har brukt tall fra Loen Skylift på omsetning per besøkende som grunnlag for beregning av inntekter knyttet til gondolen og restauranten. Omsetning per besøkende er deretter skalert opp med Flakk Gruppens egne anslag på forventet antall besøkende. For omsetningen i aktiviteter har vi benyttet oss av Flakk Gruppens egne anslag for utvikling i omsetning.

Vi har deretter konvertert omsetning til verdiskaping og sysselsetting ved bruk av samme metode som for investeringer, men for reiselivsbransjene servering og opplevelser.

Metode for ringvirkninger – indirekte effekter i Sula

For de indirekte ringvirkningene som tilfaller Devoldfabrikken, antar vi at de kommer fra alle nye besøkende. Nye besøkende har vi definert som alle norske og utenlandske tilreisende, i tillegg til halvparten av de lokale/regionale besøkende. Vi antar dermed at den resterende halvparten av de lokale/regionale besøkende vil være eksisterende kunder som ikke vil øke forbruket sitt som følge av gondolen. Vi antar et gjennomsnittlig forbruk på 250 kroner per nye besøkende, som ligger litt over historisk nivå. For å konvertere omsetning til verdiskaping og sysselsetting, har vi først kartlagt omsetning, verdiskaping og sysselsetting for NACE-kodene som representerer butikkene i Devoldfabrikken. Vi har deretter tatt en kvalitativ vurdering av vekten av omsetningen blant disse næringene for å estimere forholdstallet mellom omsetning og henholdsvis verdiskaping og sysselsetting for Devoldfabrikken.

Metode for ringvirkninger – indirekte effekter i Ålesund (I)

Ringvirkningsanalysen har tatt utgangspunkt i at det er 12 segmenter med ulike forventede adferds- og handelsmønstre. Segmentene skiller seg fra hverandre på følgende tre dimensjoner:

1. Nasjonalitet på tilreisende

- Norske
- Utenlandske

2. Sesong

- Besøk i sommerhalvåret
- Besøk i vinterhalvåret

3. Formålet med besøket

- Aktivitetsbasert: bruker gondolen hovedsakelig for å gjøre en aktivitet på Sulafjellet, for eksempel alpint, sykkel eller zipline.
- Ikke-aktivitetsbasert: bruker gondolen for å se på utsikten og være i restauranten.

Antakelser om segmentfordeling som ligger til grunn i analysen av de indirekte ringvirkningene. Basert på estimater fra Flakk Gruppen.

Segment			Andel
Lokale	Sommerhalvåret	Aktivitetsbasert	2 %
		Ikke-aktivitetsbasert	8 %
	Vinterhalvåret	Aktivitetsbasert	18 %
		Ikke-aktivitetsbasert	2 %
Tilreisende	Nordmenn	Aktivitetsbasert	1 %
		Ikke-aktivitetsbasert	21 %
	Vinterhalvåret	Aktivitetsbasert	1 %
		Ikke-aktivitetsbasert	2 %
	Utlendinger	Aktivitetsbasert	2 %
		Ikke-aktivitetsbasert	38 %
	Vinterhalvåret	Aktivitetsbasert	1 %
		Ikke-aktivitetsbasert	4 %

Metode for ringvirkninger – indirekte effekter i Ålesund (II)

Når vi beregner de indirekte ringvirkningene for Ålesund, må vi også ta høyde for konsekvensene av det økte konsumet i Sula. Vi vurderer det som sannsynlig at det totale forbruket til de lokale/regionale besøkende vil være uendret etter oppstarten av gondolen. Det økte konsumet som finner sted på Devoldfabrikken som følge av gondolen blir dermed en overføring av konsum som trolig ville funnet sted i Ålesund i fraværet av gondolen.

Overføring av konsum fra Ålesund til Sula kan også gjelde noen av de norske og internasjonale tilreisende, særlig cruiseturistene. Cruiseturistene utgjorde 30 prosent av de tilreisende innen ferie og fritid i 2018. Denne gruppen skiller seg fra de andre tilreisende særlig ved at de har mindre bevegelsesfrihet. Når de går i havn i Ålesund må de oppholde seg i nærheten for å kunne bli med cruiseskipet når det drar igjen noen timer senere. I fraværet av gondolen hadde de dermed måttet oppholde seg i Ålesund-regionen og plassert forbruket sitt der i stedet for på gondolen eller Devoldfabrikken. Dermed antar vi at deres forbruk er en overføring fra Ålesund til Sula.

Konsumet knyttet til cruiseturister og de lokale/regionale besøkende vil i analysen regnes som en negativ ringvirkning for Ålesund. Overføring av konsum kan skje for andre besøkende også, men vi har ikke dokumentasjon på hvor mange dette gjelder. Det økte konsumet til andre tilreisende er dermed ikke regnet som en overføring fra Ålesund, men en netto ringvirkning for regionen. Dermed kan estimatet på verdiskaping og sysselsetting være noe overestimert, men dette gjelder mest sannsynlig en relativt lav andel av de tilreisende.

Metode for ringvirkninger – indirekte effekter i Ålesund (III)

En forventet konsekvens av gondolen er at noen av de tilreisende kommer til å overnatte i regionen. Vi anser det som rimelig at lokale og regionale besøkende ikke vil ha behov for overnatting siden de bor såpass nærme gondolen, og at det heller ikke vil føre til økt bruk av andre reiselivsprodukter. Indirekte ringvirkninger for overnatting er altså kun beregnet for norske og utenlandske tilreisende. For de ulike segmentene har vi antatt andelene av de besøkende som overnatter og ikke.

Vi har antatt større tilbøyelig til å overnatte for de aktivitetsbaserte sammenlignet med de ikke-aktivitetsbaserte. En grunn til det er at de på grunn av aktiviteten trolig bruker mer tid på fjellet, noe som reduserer den disponible tiden til reising videre. En annen grunn er fordi de aktivitetsbaserte ifølge turistundersøkelsen har flere overnattinger i regionen i utgangspunktet, noe som trolig gir dem en større fleksibilitet til å forlenge oppholdet i Sula/Ålesund på bekostning av andre steder.

Vi antar i tillegg større tilbøyelighet til å overnatte i sommersesongen fordi det er flere tilbud for tilreisende i den perioden og regionen er generelt mer attraktiv. Tall fra turistundersøkelsen støtter også denne antakelsen ved å vise at det er flere overnattinger per besøkende i sommersesongen enn lavsesongen.

Antakelser om andelene som overnatter for de ulike segmentene som ligger til grunn i analysen av de indirekte ringvirkningene.

Segment			Andel som overnatter	Andel som ikke overnatter
Nordmenn	Sommerhalvåret	Aktivitetsbasert	60 %	40 %
		Ikke-aktivitetsbasert	30 %	70 %
	Vinterhalvåret	Aktivitetsbasert	5 %	95 %
		Ikke-aktivitetsbasert	3 %	97 %
Utlendinger	Sommerhalvåret	Aktivitetsbasert	60 %	40 %
		Ikke-aktivitetsbasert	30 %	70 %
	Vinterhalvåret	Aktivitetsbasert	5 %	95 %
		Ikke-aktivitetsbasert	3 %	97 %

Metode for ringvirkninger – indirekte effekter i Ålesund (IV)

Vi har videre antatt at det er forskjell i forbruk som følge av gondolen for de ulike segmentene og basert på hvorvidt de overnatter eller ikke overnatter. For de overnattende har vi antatt et fullt døgnforbruk. For de som ikke overnatter antar vi at de i snitt likevel blir igjen litt lenger i området og at det medfører en fjerdedels døgnforbruk.

For å bestemme døgnforbruk per segment har vi basert oss på tall fra turistundersøkelsene til Innovasjon Norge som har kartlagt døgnforbruk for ulike typer tilreisende. Døgnforbruket har også blitt fordelt på ulike bransjer (overnatting, transport osv.) basert på funn i turistundersøkelsen. Alt forbruk gjelder for Ålesund, men unntak av overnatting der 25 prosent av inntektene er antatt å gå til Sunde Fjord hotell i Sula og de resterende 75 prosent til overnatting i Ålesund.

Vi har skalert opp forbruket for å finne totalt forbruk på tvers av segmentene ved hjelp av antakelsene om segmentandelene og utviklingen i besøkstall som begge er bestemt av Flakk Gruppen.

Antakelser om forbruk for de ulike segmentene og avhengig av om de overnatter eller ikke som ligger til grunn i analysen av de indirekte ringvirkningene.

Segment			Forbruk hvis overnatter	Forbruk hvis ikke overnatter
Nordmenn	Sommerhalvåret	Aktivitetsbasert	936	234
		Ikke-aktivitetsbasert	1068	267
	Vinterhalvåret	Aktivitetsbasert	1068	267
		Ikke-aktivitetsbasert	1200	300
Utlendinger	Sommerhalvåret	Aktivitetsbasert	1280	320
		Ikke-aktivitetsbasert	1460	365
	Vinterhalvåret	Aktivitetsbasert	1460	365
		Ikke-aktivitetsbasert	1640	410

